

Kultur- og likestillingsdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Deres ref:	Deres dato:	Vår ref: 23/00513-4	Vår dato:04.01.2024
------------	-------------	---------------------	---------------------

NOU 2023:20 Tegnspråk for livet. Forslag til helhetlig politikk for norsk tegnspråk - høringsuttalelse fra Museene i Sør-Trøndelag/Norsk Døvemuseum

Høringsuttalelse fra Norsk Døvemuseum (Museene i Sør-Trøndelag) om NOU 2023: 20 *Tegnspråk for livet*

Norsk Døvemuseum viser til høringsbrevet fra Kultur- og likestillingsdepartementet av 1. september 2023 om NOU 2023: 20 *Tegnspråk for livet*, der departementet inviterer ulike instanser til å vurdere Tegnspråkutvalgets NOU.

I denne høringsuttalelsen vil Norsk Døvemuseum påpeke behov for mer konkrete tiltak knyttet til hvordan NOU-en tilnærmer seg kultursektorens arbeid med å fremme og verne norsk tegnspråk, da med vekt på historiefaglig arbeid i museer og arkiv. Denne høringsuttalelsen vil derfor i all hovedsak gjelde NOU-ens kapittel 21.

Merknader til kapittel 21

Under delkapittel 21.7.1 foreslår utvalget følgende:

«Utvalget foreslår at arkivmaterialet hos Norsk Døvemuseum og fra ulike døveforeninger digitaliseres og gjøres tilgjengelig i Digitalarkivet. Dette åpner for at ulike aktører kan inngå i en formidlingsportal med døvekultur som samlende overskrift. Dette vil synliggjøre døves kultur og norsk tegnspråk

bredere i befolkningen, og sikre bedre tilgang til arkivmateriale for forskere og andre interesserte. Denne innsatsen kan være et første steg for å utvikle Norsk Døvemuseum som nasjonalt museum.»

Norsk Døvemuseum stiller seg positiv til dette tiltaket, da museet forvalter en betydelig mengde arkivmateriale som bør tilgjengeliggjøres i større grad. Vi påpeker behovet for at det medfølger også tiltak knyttet til økte ressurser til digitaliseringsarbeidet.. Det vil være helt nødvendig å ansette en prosjektmedarbeider som får mulighet til å fordype seg i historikk og kontekst parallelt med digitaliseringsarbeidet, for å muliggjøre produksjon av god metadata.

Videre skriver utvalget under samme punkt 21.7.1: «Det er behov for å styrke det historiefaglige arbeidet om norsk døvekultur og vårt nasjonale tegnspråk.» Norsk Døvemuseum støtter denne påstanden fullt ut, men også her savner vi konkrete forslag til hvordan dette kan gjøres. Det bør i større grad bevilges øremerkede midler både til forskning på norsk tegnspråk og tegnspråkets historie, men også til forskning på døves historie mer generelt. Det finnes i svært liten grad litteratur om døves historie i Norge som er skrevet av utdannede faghistorikere, og desto mindre historiefaglig grunnforskning basert på primærkilder på samme feltet. Feltet fortjener også vitenskapelig grunnforskning, nettopp for å styrke samfunnets kunnskap om døves historie og kultur, noe som sannsynligvis vil kreve økonomiske incentiver i form av forskningsmidler. Her kan utvalget foreslå at Forskningsrådet inkluderer norsk tegnspråk og døves historie som tema under porteføljen «Velferd, kultur og samfunn».

Norsk Døvemuseum oppfordrer til en konkretisering av tiltak knyttet til tilgjengeliggjøring av arkivmateriale, samt en konkretisering av tiltak knyttet til behovet for vitenskapelig forskning på døves historie og norsk tegnspråks historie.

Overordnet merknad

NOU-en beskriver flere tiltak for å ivareta og fremme døves historie og kultur, med vekt på bevaring og tilgjengeliggjøring av arkivmateriale, men fysiske kulturminner omtales ikke. Rødbygget i Bispegata 9B i Trondheim ble bygd for å huse Norges første døveskole i 1855. Helt fra 1855 til 1992 var det døveskole i bygget og det er derfor et særdeles viktig kulturminne for døvekulturen. Bygget er i dag eid av Statsbygg og Museene i Sør-Trøndelag leier Rødbyggets førsteetasje, der Norsk Døvemuseum har hatt utstilling og arkiv siden 2009. I tredje etasje leier Landslaget for lokalhistorie lokaler, mens andreetasjen står tom. Statsbygg har uttalt at de per i dag vurderer avhending av denne eiendommen på sikt, hvis ingen statlige, fylkeskommunale eller kommunale aktører ønsker å leie andreetasjen. Dette har vakt stor uro i døvemiljøet i Trondheim. t. Rødbygget er en av de tidligst dokumenterte arenaene der tegnspråk ble brukt i Norge, da undervisningen ved døveskolen i Trondheim foregikk på tegnspråk de første tiårene etter opprettelsen i 1825.

MUSEENE I
SØR-TRØNDELAG

Norsk Døvemuseum oppfordrer departementet til å skrive forslag til tiltak for forvaltning av fysiske kulturminner med betydning for døves historie og kultur.

Med vennlig hilsen

Karen Espelund
Administrerende direktør
Museene i Sør-Trøndelag